

TEKST 181: Beretninger om nye korsfarere, fortsatte kampe, indre strid og indtagelsen af Tyrus, 1124

5 I begyndelsen af 1100-tallet kom der til tider nye korsfarere til Det Hellige Land for at deltage i de fortsatte kampe. I årene 1108-1113 drog den norske kong Sigurd Jorsalafarer til Jerusalem for at deltage i de fortsatte kampe. Om dette berettes der bl.a. i værket 'Heimskringla' (dansk: Verdens omkreds), en islandsk kongesaga nedskrevet i 1200-tallet af den islandske høvding og skjald Snorre Sturlason (1179-1242). I den del af Heimskringla kaldet Magnussønnernes saga fortæller Snorre Sturlason om Kong Sigurd Jorsalafarers korstog til det hellige land. Kilden bygger på sam-

10 tidige beretninger og kvad fra Sigurds tid.

Trods de fortsatte kampe mod muslimerne var de nordlige korsfarerstater præget af indbyrdes stridigheder. De to korsfarerstater, grevskabet Edessa og fyrstendømmet Antiokia, stod i et rivaliserende modsætningsforhold – og forholdet mellem vesteuropæerne og armenierne var til tider direkte fjendtligt. Det samme gjaldt korsfarerstaternes forhold til det Byzantinske Rige. Kun trus-

15 len fra ydre muslimske fjender kunne tvinge de kristne til samarbejde. Situationen beskrives bl.a. af Albert af Aachen, der var kannik ved kirken i Aachen og mellem 1125 og 1150 skrev et værk om Det 1. Korstog (Historia Hierosolymitanae expeditionis) samt af Matthias af Edessa, der var ar-

mensk, kristen-ortodoks munk, som skrev en krønike omkring 1136.

Til al held for korsfarerstaterne fulgte tyrkerne ikke op på sejren på Blodets Mark i 1119 (se

20 tekst 180). I stedet satte Kongedømmet Jerusalem i 1124 et angreb ind mod havnebyen Tyrus, der blev belejret i fire måneder. Erobringen beskrives af den kristne ærkebiskop og krønikeskriver, William af Tyrus (1130-1186), der skrev et værk om Jerusalems historie, som bl.a. omhandler tiden før og under korstogene.

25

[Heimskringla: Magnussønnernes saga:]

Efter kong Magnus Barfods¹ fald tog sønnerne hans kongedømme i Norge, Øystein, Sigurd og Olav. Øystein fik norddelen af landet og Sigurd den sydlige del. Da var kong Olav blot fire eller

30 fem år; og den tredjedel, som han fik, styrede de to andre sammen. Sigurd var tretten eller fjorten år, da han blev gjort til konge, og Øystein var et år ældre. Kong Sigurd lod datteren af Irlands konge² blive vest for havet. Da Magnussønnerne blev taget til konger, kom de mænd tilbage, som var rejst ud med Skofte Ogmundsson³, nogle fra Jorsalaheim⁴ og nogle fra Miklagård.⁵ De blev omtalt vidt og bredt og havde al slags nyt at fortælle. På grund af disse nyheder

¹ Kong Magnus Barfod, eller Magnus Olafsson (1073-1103)

² På en vikingetogt i 1098 havde Sigurds far kong Magnus Olafsson, også kaldet Magnus Barfod, (1073-1103) aftalt en ægteskabsalliance mellem hans søn Sigurd og Bjaðmunjo Mýrjartaksdóttir (*Blathmuine*), som var datter af Irlands højkonge; Muircheartach Ua Briain (Murtough O'Brien ca. 1050 – 1119). Dette i forsøget på at konsolidere norske vikingers herredømme over Dublin-området i Irland og på Orkneyøerne. Som det fremgår af kilden afviste Sigurd dog dette ægteskab, da han blev myndig og drog østpå.

³ Skofte Ogmundson (død 1103) var en norsk høvding, der i årene 1101-1103 udrustede og ledte et norsk korstog mod det hellige land og Jerusalem. Omtrent samtidig med den danske kong Erik Ejegods pilgrimsfærd mod det hellige land i 1103.

⁴ *Jorsalaheim*: Vikingernes betegnelse for Jerusalem

⁵ *Miklagård*: Vikingernes betegnelse for Konstantinopel

fik en mængde mennesker i Norge lyst til at drage på en sådan færd. Det blev fortalt, at i Miklagård fik nordmænd, som ville tage tjeneste i hæren, en mængde penge. De bad nu kongerne, om at en af dem, Øystein eller Sigurd, skulle være med og være høvding for de mænd, som ville med i udfærden. Kongerne sagde ja til dette, og sammen gjorde de alt i stand til færden. Mange stormænd, både lensmænd og mægtige bønder, gjorde sig parat til at deltage på færden. Da alt var parat, blev det afgjort, at Sigurd skulle fare ud, mens Øystein skulle styre landet for dem begge. [...]

10 Fire år [i år 1108] efter kong Magnus' fald drog kong Sigurd med sin hær fra Norge; da havde han tres skibe. Sådan siger Torarin Stutfell⁶:

15 *Så mange talte
det modige mandskab
som kom sammen,
trofast mod kongen,
at seksti krigsskibe,
herligt byggede,
efter Guds vilje
gled ud herfra.*
20 *Sigurds færd fra landet*

Kong Sigurd sejlede om høsten [om efteråret] til England; der var Henrik, søn af Vilhelm Bastarden,⁷ konge. Kong Sigurd var der om vinteren. Således siger Einar Skulason⁸:

25 *Mod vest med den store hær
den hårdføre konge styrede.
Så bar da skibet høvdingen
på bølgen frem til England.
Der lod den stridsglade konge
30 stævnene hvile om vinteren.
Aldrig kan af hærske
bedre høvding stige.*

35 Foråret efter sejlede kong Sigurd med hæren vest til Valland⁹ og kom frem om høsten til Galizeland¹⁰ og var der den næste vinter. Således siger Einar Skulason:

*Folkekongen som regerede
for riget gævest på jorden,
i Jakobsland sit tilhold*

---

⁶ Snorre citerer her et kvad af skjalden Torarin Stutfell

⁷ Normannerkongen af England; Vilhelm Erobreren (1066-1087)

⁸ Snorre citerer her skjalden Einar Skulason (1100-1159)

⁹ Valland: Normandiet

¹⁰ Galizeland: Spanien

*tog så næste vinter.
jeg hørte, at hærkongen straffede
svigfærd fra den frække jarl
blod den raske høvding
hærfuglen gav at drikke.*

5

10 Dette gik sådan for sig, at den jarl, som regerede landet, lavede en aftale med kong Sigurd om, at jarlen skulle lade Sigurd få lov til at købe mad hele vinteren; dette førte han ikke frem længe end til jul, men da blev der mangel på mad, for landet er magert og et dårligt madland. Da for kong Sigurd med en stor hær til den borg, som jarlen havde, men jarlen flygtede væk, for han havde få folk. Kong Sigurd tog en mængde mad og meget andet bytte og førte det til sine skibe. Så gjorde han sig klar til at rejse derfra og sejlede langs med Spanien. Da kong Sigurd sejlede langs Spanien, hændte det, at nogle sørøvere, som var ude på togt, kom imod ham med en galejflåde. Men kong Sigurd lagde til strid med dem, og dette var det første slag mod hedninge, og han tog otte skibe fra dem. Så siger Halldor Skvaldre:

15

*Elendige sørøvere styrede
mod den vældige konge til møde.
Men i striden høvdingen fældede
for fode fjender mange.
Hæren klarede rask at rydde
otte galejer.
Stor var hoben af faldne.
Bytte vandt vennesæl høvding.*

20

25

Siden styrede kong Sigurd til en borg, som hedder Sintra, og der kæmpede han det andet slag. Det er i Spanien. Der sad hedenske folk [muslimer] og hærgede de kristne. Han indtog borgen [sammen med grev Henrik af Portugal] og dræbte alle sammen der, fordi de ikke ville lade sig kristne. Han tog gods der også. Så siger Halldor Skvaldre:

30

*Nu nævner jeg kongens storværk,
som han i Spanien gjorde.
Djærvt mod Sintra-borgen
stormede den storgæve høvding.
Her af den hårde konge
hærmænd fik stor skade,
fordi de nægtede at tage imod
den rette tro, som han bød dem.*

35

40

Efter det sejlede kong Sigurd med hæren til Lissabon; det er en stor by i Spanien, halvt kristen og halvt hedensk. Det er skellet mellem det kristne Spanien og det hedenske Spanien. Hedenske er alle de bygder, som ligger vest [syd] for den. Der havde kong Sigurd det tredje slag mod hedninge og der fik han sejr. Han vandt også stort bytte. Sådan siger Halldor Skvaldre:

*Den tredje sejr vandt du,
tapre kongeætling
da til lands du stormede
hvor byen Lissabon ligger.*

5

Så styrede kong Sigurd med hæren vest [syd] for det hedenske Spanien og lagde til ved en borg, som hedder Alkasse¹¹ og der havde han det fjerde slag med hedenske mænd. Han vandt borgen og dræbte mange folk der, da han ødelagde borgen. Der fik de en umådelig mængde gods. Sådanne siger Halldor Skvaldre:

10

*Ude ved Alkasse
ønskede du - så hørte jeg -
hærfører, for fjerde gang
i den hårde strid at drage.*

15

Og ligeså dette:
*Jeg har hørt, at sorgen ramte
de hedenske kvinder i borgen
da mændene måtte flygte
for den djærve fjendehær.*

20

Så førte kong Sigurd færdens videre og sejlede til Norvasund¹². I sundet mødte han en stor sørøverflåde og kongen lagde an til slag mod dem. Der havde han det femte slag og vandt sejr. Sådanne siger Halldor Skvaldre:

25

*I blod at farve du vædede
våben øst for Norvasund.
Hjælp sendte Gud; til friske
sår fik raven flyve.*

30

Siden sejlede kong Sigurd på søsiden langs med Serkland¹³ og kom til den ø som bliver kaldt Forminterra¹⁴. Der havde en stor flok hedenske blå mænd slået sig ned i en hule, og de havde sat en stor stenvæg for huleåbningen. De hærgede vidt og bredt i landet og førte alt bytte til hulen. Kong Sigurd gjorde landgang på denne ø og gik til hulen, men den var i et bjerg, og det var højt at gå op til stenvæggen ved hulen og bjerget lurede frem over stenvæggen. Hedningene forsvarede stenvæggen og var ikke bange for nordmændenes våben, for de kunne kaste sten og våben ned på nordmændene under deres fødder. Nordmændene ville heller ikke gå op, når det var sådan. Så tog hedningene pile og andre dyre ting og bar ud på muren og kastede med dem mod nordmændene. De råbte til dem og æggede dem, og sagde, at de ikke havde mod i livet. Da fandt kong Sigurd på råd. Han lod tage to skibsbåde, sådanne som bliver kaldt barker, og

35

---

¹¹ Alcácer do Sal (eller Al Qasr) i Portugal

¹² Norvasund: Gibraltar

¹³ Serkland: Saracenernes land (her formentlig Nordafrika)

¹⁴ Forminterra: Formentera, en mindre ø syd for Ibiza. De baleariske øer var på Sigurds tid behersket af muslimske pirater og slavehandlere.

han lod dem trække op på bjerget og over huleåbningen; han lod binde tykke tov under alle spanterne og om stævnene. Så gik der så mange mænd op i dem, som der var plads til, og så firede de bådene ned fremfor hullet med reb. Så skød de, som var i bådene og kastede sten, så hedningene måtte trække sig tilbage fra stenvæggen. Så gik kong Sigurd op på bjerget under
5 stenvæggen med sin hær, de brød muren ned og kom på den måde op i hullet. Men hedningene flygtede ind bag en stenvæg, som var sat tværs over hullet. Da lod kongen store træstykker bære ind i hullet og lavede et stort bål i hulåbningen, som de tændte ild på. Da ilden og røgen nåede hedningene, lod nogle af dem livet og nogle gik imod nordmændenes våben og alle blev de dræbt eller brændt. Der fik nordmændene det største krigsbytte, som de havde taget på hele
10 færden. Sådan siger Halldor Skvaldre:

Stridslystne fredsbrydere

snart fik se

fremfor stævnen

15

Forminterra.

Der en hær af blåmænd

før bane de fik,

måtte sværd

og ild tåle.

20

Og ligeledes dette:

Hærkonge, du lod barker

ned for bjerget fire.

Høvdingens værk mod saracenerne

25

er blevet så vidt berømt.

Oppe over det stejle bjerg

brød du dig frem, kriger.

Mod det folkefyldte hul

med følget dit du stormede.

30

Desuden siger Torarin Stutfell:

Den stridskløge konge

bad krigerne

trække op på bjerget

35

to begsorte både.

Med reb blev de firet

nedover fjeldet

fulde av hærmænd

til hulåbningen.

40

Siden fór kong Sigurd længere frem og kom til en ø, som hedder Iviza¹⁵. Der holdt han slag og vandt sejr. Det var det syvende slag. Så siger Halldor Skvaldre:

---

¹⁵ Iviza: Ibiza

*Hæderomkranset høvding
med hærskeib kom til Iviza.
Den gæve konge huggede godt til i kampen.*

5 Efter dette kom kong Sigurd til en ø, som hedder Manork¹⁶. Der havde de det ottende slag mod hedenske mænd og fik sejr. Sådan siger Halldor Skvaldre:

10 *Det Ottende slag blev siden
udkæmpet på den grønne Manork.
Den prægtige kongehær
pilene farvede røde.*

15 [...] [Foråret 1109 sejlede Sigurd Jorsalafarer med sin hær og flåde til Sicilien, hvor han blev støttet og vel modtaget af normannerkongen Roger d. 2. af Sicilien. Sommeren efter i år 1110 nåede Sigurd endelig Det hellige land, da han med sin hær og flåde ankom til havnebyen Akko i kongeriget Jerusalem]

20 Om sommeren sejlede kong Sigurd ud over Grækenlandshavet til Jorsalaland. Så drog han op til Jorsalaborg¹⁷ og mødte dér jorsalakongen Baldvine¹⁸. Kong Baldvine tog overmåde godt imod kong Sigurd og red med ham ud til floden Jordan og tilbage til Jorsalaborg. Så siger Einar Skulason:

25 *I Grækenlandshavet høvding
lod havkalde skibet vugge -
det er ikke småting som skjalden
kan synge om kongens storfærd
til han fik landfæstet skibet
ved store og vide Akersborg.
Hele hæren med kongen
30 hilste den morgen med glæde.
Jeg nævner at den kampglade konge
kom til Jorsala-byen;
under den vide himmel
gævere høvding findes ej.
35 I Jordans rene bølger
badede den gavmilde fyrste.
Alle, som hørte om det,
højt måtte prise dåden.*

40 Kong Sigurd opholdt sig længe i Jorsalaland udover høsten og først på vinteren. Kong Baldvine gjorde et flot gæstebud for kong Sigurd og mange af hans mænd. Da gav kong Baldvine kong

---

¹⁶ Manork: Menorca

¹⁷ Jorsalaborg: Jerusalem

¹⁸ Kong Balduin d. 1 af Jerusalem (1058-1118)

Sigurd mange relikvier, og med samtykke af Baldvine og patriarken [af Jerusalem] blev der taget en splint af det hellige kors¹⁹, og begge to svor ved helligdommen at dette træ var af det hellige kors, som Gud sjæl var pint på. Dernæst blev dette relikvie givet til kong Sigurd på den betingelse, at han og tolv andre mænd med ham svor på, at han ville fremme kristendommen af

5

al sin magt og rejse en ærkebispes stol i landet, hvis han kunne og at korset skulle være der, hvor den hellige kong Olav hvilede og han skulle indføre tiende og selv give tiende. Kong Sigurd drog dernæst til sine skibe i Akersborg. Da rustede også kong Baldvine sin hær for at fare til Syrland²⁰ til en by, som hedder Sætt²¹; den borg var hedensk. Kong Sigurd fulgte med ham på den færd. Da kongerne havde holdt byen belejret en kort tid, gav de hedenske

10

mænd sig og kongerne vandt byen [sejren ved Sidon den 19. december 1110], men krigerne fik alt det andet krigsbytte. Kong Sigurd gav kong Baldvine hele borgen. Så siger Halldor Skvaldre:

*Den hedenske by vandt du
med magt, men bort du gav den,
gavmilde kriger! Altid
du ære vandt i kampen.*

15

Einar Skulason siger også om dette :
*Normændenes konge indtog Sidon,
sådan kan nok skjaldene fortælle.*

20

*Slynger tog da stærkt til
at svinge sig i striden.
Stridsmanden brød en fæstning
som faretruende stod der.
Sværdene blev farvet røde,
fyrsten fik glædelig sejr.*

25

Derefter drog kong Sigurd til sine skibe og gjorde klar til at fare bort fra Jorsalaland. De sejlede nordover til en ø, som hedder Kipr²² og kong Sigurd slog sig ned der en stund. Siden drog han til Grækenland²³ og lagde sig med hele flåden ude ved Engelsnæs og der lå han en halv måned. Hver dag var der rask bøl til at sejle nordover havet med, men han ville vente på bidevind. [...]

30

Da kong Sigurd sejlede ind til Miklagård²⁴, sejlede han nær land. Overalt oppe i landet er der byer, borge og landsbyer, så det ikke noget sted er slut på dem. Fra land så de alle de spændte sejl, som fulgte tæt på hverandre, så det så ud som en indhegning. Alle folk stod ude, så de kunne se på kong Sigurds sejlads. Også kejser Kirjalaks²⁵ havde fået budskab om kong Sigurds færd og han lod åbne den byport i Miklagård, som hedder Gullvarta²⁶. Den port skal kejseren ro ind igennem, når han har været længe borte fra Miklagård og har vundet stor sejr. [...] [*Kong Sigurd*

35

---

¹⁹ Relikviet af det sande kors, fundet af kejser Konstatins mor Helena i år 328 og senere tabt ved slaget ved Hattin i år 1187

²⁰ Syrland: Syrien

²¹ Sætt: Sidon

²² Kipr: Cypern

²³ Grækenland: Det byzantinske rige

²⁴ Miklagård: Konstantinopel

²⁵ Den byzantinske kejser Alexios Komnenos (1048-1118)

²⁶ Gullvarta: Det gyldne tårn

*Jorsalafarer gav dernæst kejser Alexios alle sine skibe i bytte for heste, der bar ham og hans krige-
re over Bulgarien, Ungarn, Bayern og Danmark, hvor han i Hedeby mødte den danske kong Niels,
der hjalp ham med at skaffe skibe til hans sidste hjemfærd til Norge. I år 1113 vendte kong Si-
gurd Jorsalafarer altså hjem til Norge fra sit korstog i det hellige land.]*

5

[*Albert af Aachen:*]

10 Omkring det samme tidspunkt og i den kristne konge Balduin af Jerusalems syvende regerings-
år²⁷ sejlede en overmåde stor flåde af kristne folk ind og kastede anker i havnen ved byen Jaffa
efter at have gennemført den lange sørejse. En flåde af englændere – omkring syv tusinde
mand, i skibe, som de kalder for busser, og sammen med dem en anden styrke fra danskernes
kongerige, fra Flandern og Antwerpen – og de besluttede at vente der (i Jaffa), indtil de havde
15 fået kongens tilladelse og frit lejde til at gå hen og bede i sikkerhed i Jerusalem. Den mest for-
nemme og veltalende af dem kom op til kongen og talte således: ”Længe leve kongen i Kristus
og må hans kongedømme dag for dag vokse i velstand! Fra det engelske kongeriges fjerne land,
fra Flandern og fra Danmark er vi mænd og soldater af den kristne tro med Guds hjælp sejlet
hertil gennem det vældige og overmåde store havs vande for at bede i Jerusalem og se Den Hel-
lige Gravs Kirke. Og derfor er vi samlet for at anmode om Deres nåde i denne sag og for at bede
20 Dem om støtte, tilladelse og frit lejde til fredeligt at gå op til Jerusalem for at bede og dernæst
rejse tilbage.” Kongen lyttede til alle deres anmodninger med velvilje og gav dem en eskorte af
modige, bevæbnede mænd, som ledte dem beskyttet mod ethvert af de vantros angreb eller
baghold langs de kendte stier hele vejen til Jerusalem og de hellige steder. Da Kristi pilgrimme
og nye gæster var blevet bragt til det sted, opfyldte deres løfter²⁸ til Herren i Den Hellige Gravs
25 Kirke og i gården til Herrens hus, og de vendte uhindret tilbage til Jaffa med stor glæde. Der
fandt de kongen²⁹ og de lovede at støtte ham i alt, hvad han måtte ønske. Han takkede ædelt
disse mænd og gav ordre til at underholde dem, idet han påstod at han ikke vidste, hvordan
han skulle besvare så pludseligt et tilbud, som dette, før han havde konsulteret et råd af sine
stormænd og patriarken med hensyn til, hvad han mest nyttigt og fordelagtigt kunne iværksæt-
30 te, således at han ikke uden ordentligt formål skulle ulejliges så velvilligt indstillet en hær. [...]

[*Kong Balduin og hans råd af stormænd besluttede at bede englænderne, flamlænderne og dan-
skerne om hjælp til at belejre og indtage kystbyen Sidon, som var i muslimernes hænder. Musli-
merne i Sidon tilbød derfor Balduin en stor løsesum for at skåne byen, hvilket bragte Balduin i
35 forlegenhed med hensyn til hæren af englændere og danskere. Samtidig havde Balduin mistet dele
af sine bedste riddere i et nederlag i området omkring Damaskus og senere brugte han dette som
påskud for at bede englænderne og danskerne om at opgive belejringen af Sidon.]*

40 Efter den tårefyldte begravelse af sådanne ædle stormænd, udnyttede kongen, at disse mænd
og lederne i hans hær var døde, idet han uden at andre vidste det, indvilligede i at tage imod
den sum penge, som var blevet ham tilbudt til gengæld for at ophæve belejringen af byen Si-

²⁷ Kong Balduin d. 1s syvende regeringsår var fra juli 1106 til juli 1107.

²⁸ Deres pilgrimsløfter

²⁹ Kong Balduin d. 1. af Jerusalem

don. Dog skjulte han den kendsgerning, at han stiftede fred med saracenerne, idet han lod som om, han ønskede at fuldføre den opgave, han havde påbegyndt. Med dette formål sendte han en delegation til Jaffa for at fortælle de engelske soldater, at de skulle sejle ned til Akko og rådføre sig med ham i forhandlingerne i forbindelse med belejringen af byen Sidon. [...] [*Englænderne og danskerne sejlede dernæst til Akko, hvor de mødte kong Balduin*]

5 Den følgende dag havde kongen samlet sine rådgivere og stormænd og lederne af englænderne og danskerne og han fortalte dem om sin store sorg over tabet af Hugo og hans broder,³⁰ og om hvordan han havde været afhængig af dem i militære sager, og nu sagde han, at eftersom disse hans mænd var døde og tabt for ham, så måtte han nødvendigvis hæve belejringen af byen Sidon og denne gang trække den hær, han havde samlet, tilbage. Da kongens mening var blevet fortalt til folkene, så sejlede hæren væk, og englænderne, danskerne og flamlænderne satte igen sejl og årer og sagde farvel til kongen og vendte tilbage til deres hjemlande.

15 [*Matthias af Edessa:*]

I år 553 af den armenske æra [år 1104-1105] samlede greven af Edessa [Balduin d. 1.] og Joscelin [af Courtenay, barnebarn af Guy af Monthléry] soldater og rykkede ud mod byen Harran. De sendte også bud til Antiokia efter den store frankiske greve Bohemund og også efter Tancred, og de samlede desuden også alle de armenske krigere til en stærk hær. Dernæst angreb de byen Harran [i det nordlige Syrien] og belejrede den ihærdigt, idet de udsatte byen for hungersnødens fare. Så udførte en af frankerne en handling, der ikke var behagelig for Gud, da han brød et stykke brød, sked på det, tog det og anbragte det foran byporten. Da byens folk så dette, tog en af dem risikoen og sprang ned for at spise brødet, men da han så afføringen, fik han kvalme, bragte det tilbage og viste det til byens folk. Da de fornuftige mænd iblandt dem, så dette, sagde de: "Dette er en syndig gerning, som Gud ikke vil lade gå ustraffet; han vil ikke give frankerne sejren, for de har forurennet dette brød og udført en vanhellig gerning uden lige på jorden". Dernæst marcherede persiske³¹ styrker med en enorm hær anført af Chokurmish, emiren af Mosul, og Sokman, søn af Artuk, imod frankerne. Da de frankiske stormænd hørte om dette, rykkede de gladeligt ud mod de persiske styrker. Frankerne var to dagsmarcher fra byen ved navn Oshut. Nu blev greven af Edessa og Joscelin opblæste af stolthed, og de anbragte Bohemund og Tancred i afstand af deres krigere, idet de sagde: "Vi vil indlede kampen først og dernæst vinde sejrens laurbær [æren for sejren]". Da Balduin og Joscelin stødte sammen med de tyrkiske styrker, fandt et frygteligt og voldsomt slag sted i dette mærkelige og fremmede muslimske land. De persiske styrker overvandt frankerne, og bragte således Guds straf og vrede over frankerne, for hele landet var dækket af mere end tredive tusinde trofaste kristnes lig og blod, og således blev området affolket. Greven af Edessa [Balduin] og Joscelin blev taget til fange, mens de to andre frankiske stormænd og alle deres styrker var uskadte. Så de sidstnævnte tog deres modigste mænd og søgte tilflugt i byen Edessa.

40 Edessas kristne tålte mange prøvelser, fordi Harrans indbyggere havde afskåret resterne af den frankiske hærs tilbagetog, idet de omringede bjerget og sletten og slagtede ti tusinde flygt-

---

³⁰ Stormænd og riddere, der var faldet i kamp mod tyrkerne

³¹ Dvs. tyrkiske

ninge. Disse muslimer fra Harran bragte større ødelæggelser over de trofaste kristne end tyrkerne nogensinde havde gjort. Så der var megen smertefuld gråd og sorg i Edessa. Der lød denne dag tårefyldte jammerskrig fra byen og alle de kristne lande fortvivlede. Efter dette blev grev Balduin taget som fange til den muslimske by Mosul, mens Joscelin blev taget til Hisn Kaifa, til Sokman, søn af Artuk, og det var Choktirmish, som tog Balduin.

5 Bohemund besluttede at vendte tilbage til frankernes land for at hente forstærkninger og efterlod så Edessa og Antiokia i hænderne på hans søstersøn Tancred. Nu da Bohemund ankom i frankernes land, mødte han en meget rig kvinde, som havde været gift med den frankiske greve Stefan af Blois, en mand af ædel byrd og den sidste i sin slægt. Denne kvinde fik Bohemund til
10 at blive hos sig, idet hun sagde: "Tag mig til kone, for min mand er død og mit land og mine riddere har ingen herre over dem". Bohemund afslog dog hendes frieri, idet han sagde: "Jeg er draget hid med det hellige løfte at skaffe forstærkninger og dernæst hurtigt vende tilbage for at hjælpe de tilbageværende kristne styrker, som er omringet af de vantro persere". Ikke desto mindre blev kvinden ved med at insistere voldsomt, men han ville stadig ikke lytte til hende. Til
15 sidst fik hun Bohemund lagt i lænker og smidt i fangekælderens. Efter nogle dage i fængsel gav greven til sidst efter og gik med til at gifte sig med kvinden, som han fik to børn med. Nu efter fem år døde den store frankiske greve Bohemund i sit eget land, uden at være i stand til at vende tilbage til Østen. [...]

20 I dette samme år [år 1105-1106] tålte byen Aplast'an i Jahan-området mange overfald, prøvelser og ugerninger begået af frankiske styrker. Indbyggerne i byen blev så dårligt behandlet, at de besluttede sig for at hævne sig på frankerne. Så de gik over på de vantros side. De sendte hemmeligt en budbringer og hentede de vantro riddere i området til at indtage byen. Byens armeniere allierede sig med de vantro og gik dernæst hen til byens borg og sagde til den frankiske borgherre: "Træk jer ud og gå tilbage til jeres eget folk og må Gud være med jer". Da
25 borgherren hørte dette, blev han rasende som et vildt dyr og angreb byens folk. Men de besejrede ham og slagtede alle hans soldater, så ingen overlevede. Herren anså dette for gengæld for, hvad der var sket med byens folk. Omkring tre hundrede døde den dag, alt sammen pga. de prøvelser, som frankerne udsatte de troende for, for de havde ødelagt og affolket landet og gjort det øde. Således blev landet goldt pga. frankerne. Vinmarkerne og lundene døde ud, markerne blev dækket med tidsler og kilderne tørrede ud. Venskab og lykke mellem venner blev ødelagt, forræderi og had bredte sig i landet. Pga. deres bitre uoverensstemmelser hørte indbyggerne op med at gå i kirke og dørene til Guds hus blev derfor lukket. Lamperne blev slukkede og Guds velsignelse blev forsømt i dette Herrens hus. Præsterne blev underkastet trældom
30 og kastet i fængsel. Den hellige kirkes altre og døbefonte blev væltet og ødelagt. Korsets mysteriet blev skjult for vort åsyn, og lugten af røgelse blev glemt. [...] Alle disse ting skyldtes frankernes hærgen, fordi de berømte prinser og stormænd af dette folk ikke længere fandtes, og uværdige mennesker havde overtaget kontrollen. Frankerne var primært motiveret af griskhed, og de bragte af denne grund hærgen og lidelse over de trofaste kristne.

40 I det samme år betalte Joscelin op imod tredive tusinde dukater i løsesum for Balduin, greven af Edessa, til Chavli. Dernæst kom han og Balduin til den armenske prins Vasil, som modtog dem med stor ære og gav dem mange gaver. Efter dette gik Balduin ud og samlede riddere i Raban, en af Vasils byer, for han havde til hensigt at gå i krig mod den fromme mand Tancred. Så gjorde Balduin sammen med Joscelin en ond gerning, som ikke var behagelig for Guds øjne.

De to mænd sendte bud til den persiske emir Chavli og overtalte ham til at komme dem til hjælp med fem tusinde riddere. Dernæst førte de krig mod Tancred, greven af Antiokia, p.g.a. det land, som han havde overtaget, mens de var i fangenskab og nu ikke ønskede at give tilbage til dem. For Tancred ønskede, at de skulle blive hans vasaller, hvilket de ikke ville. Vasil sendte 5 otte hundrede af sine egne mænd til Balduin og Joscelin og han sendte petjenegi-soldater³² fra den romerske [byzantinske] kejsers hær, som var udstationeret i Mamistsra, alt sammen en stor styrke. Til gengæld marcherede Kristi ridder, Tancred, ud foran tusinde riddere sammen med fodsoldater. Et voldsomt slag udkæmpedes mellem Balduin og Tancred inden for området af Tell Bashir, idet begge sider kæmpede stærkt og modigt. De persiske soldater slagtede de 10 frankiske fodsoldater fra Tancreds hær voldsomt, men da slaget blev mere intenst besejrede Tancred Balduins hær og jog dem på flugt. Dernæst vendte greven af Antiokia sig med stor kraft mod Chavli og drev hans soldater tilbage med sværdet i hånden og påførte dem store tab. Ikke desto mindre døde næsten to tusinde kristne den dag. Tancred vendte sejrrikt tilbage til byen Antiokia, mens Balduin flygtede og søgte tilflugt i en borg ved navn Ravendan og Joscelin 15 reddede sig ved at søge tilflugt i en borg ved navn Tell Bashir. [...]

[Der følger skildringer af krige og konflikter mellem skiftevis Tancred af Antiokia og Balduin og Joscelin af Edessa, hvor armenske styrker deltager på begge sider, og konflikter med invaderende tyrkiske styrker under ledelse af emiren Maudud.]

20 I året 561 af den armenske ære [år 1112-1113] samlede det onde og blodtørstige bæst Maudud igen soldater og rykkede ud mod byen Edessa – på et tidspunkt, hvor byens folk mindst ventede hans angreb. Emiren ankom pludselig foran byen dagen efter Påske, på dagen for Fasten for de døde, i begyndelsen af måneden Sahmi. Maudud kom først til Kupi og fortsatte derfra med et 25 meget stort antal soldater til byen Edessaas porte. Efter at være blevet der i otte dage rykkede han sin stilling videre til toppen af bjerget Sasun og derfra angreb han [Klostret for] De Hellige Martyrer nær ved byens voldgrave.

På samme tid kom den uovervindelige Kristi ridder Grev Joscelin og tog hundrede riddere og hundrede fodsoldater med sig ind i byen Saraj. En tyrkisk styrke af femhundrede riddere [for- 30 lod nu deres hovedstyrke ved Edessa] og gjorde indfald i Sarajs område på Elias Lørdag [15. juni]. Joscelin gik frem og angreb tyrkerne, dræbte hundredehalvtreds af deres mænd. Greven tog fem af deres stormænd som gidsler og erobrede al deres proviant, mens resten af dem flygtede til Maudud ved byen Edessa. Da Maudud hørte om dette, rykkede han mod Joscelin i byen Saraj. Imidlertid drog Joscelin hemmeligt mod byen Edessa og drog ind i byen. Efter at være 35 blevet i Saraj i syv dage vendte Maudud tilbage mod Edessa igen. Nu kom nogle onde mænd til ham, mens han var i felten og sagde: "Skån os og vi vil i dag overgive Edessa i dine hænder". Emiren indvilligede med glæde i deres forslag. Nu led disse mænd af hungersnødens virkninger og var i sådan nød, at de ikke var ret klar over, hvad det var, de gjorde. Så førte de Maudud om natten med fem af hans mænd til Edessa og overgav dem denne rigt befolkede by i tyrkernes 40 hænder. [...] De overdrog til tyrkerne et tårn anbragt i byens østlige del, som beherskede hele Edessa, og hundrede af deres mænd tog dette tårn i besiddelse. Desuden besatte tyrkerne to andre tårne og førte mange af deres soldater ind i dem. Ikke desto mindre havde Gud, som al-

---

³² Tyrkiske lejesoldater

drig ønsker de trofaste kristnes ødelæggelse, bragt den frankiske greve Joscelin til at komme den velsignede by Edessa til undsætning. Da den modige Guds ridder Joscelin hørte om tyrkernes erobring, så han greven af Edessa og andre frankiske riddere og skyndte sig hen til voldgraven for at bekæmpe tyrkerne. Joscelin angreb tårnet [hvor tyrkerne samlet] med et sådant mod, at han kastede alle deres mænd ned fra murene, og på denne måde døde både forræderne, som havde overdraget tårnet og de vantro, som havde besat det. Således blev Edessa reddet ud af tyrkernes kløer, pga. Joscelins mod og byens riddere. Dernæst gjorde Joscelin sig, p.g.a. vreden dybt i hans hjerte og pga. nogles bagtalelse af ham, skyldig i megen blodsudgydelse blandt uskyldige byboere, idet han gav ordre til at massakrere, brænde og torturere dem – og alt dette var ikke Gud velbehageligt. Efter dette opgav Maudud belejringen og erobrede Tlmoz, og derfra drog han tilbage til Khurasan, ydmyget og besejret. [...]

I dette år [1123] [...] skete noget usædvanligt, som senere skulle vise sig at udvikle sig ugunstigt. Femten mænd samlede sig og drog ud fra den uindtagelige borg Behesni, hvor de havde planlagt en meget modig heltegerning, som de skulle udføre og som vil altid vil blive husket. Disse mænd drog til Handzit området. Her iagttog de tæt den uindtagelige borg Eharberd, hvor den frankiske konge Joscelin og Galeran blev holdt som fanger. Da de så, at borgens vogtere var få og uopmærksomme, drog de hen imod borgporten, idet de forklædte sig som fattigfolk, der ønskede foretræde for borgherren med en klage. Det lykkedes efter et kort stykke tid for dem at komme ind i borgen. Modigt gik de hen til borgens fængsel, hvor de dræbte portvagterne og lukkede porten. Med høje råb nåede de ned til fangekælderen, hvor kong Joscelin, Galeran og de andre stormænd var fanget, og med stor glæde befriede de dem. De befriede også mange krigere og et antal mænd og kvinder. Desuden trængte andre af områdets indbyggere ind i fængslet for at hjælpe med at befri kong Joscelin og de andre fanger. Så gik kongen og de andre fanger ud og erobrede borgen og kontrollen med Baliks område. Nu da de vantro styrker i området hørte om dette, flygtede de til en anden provins. Om natten eller tidligt ved daggry en onsdag drog Joscelin hemmeligt afsted med en eskorte af fodsoldater og red til Kesoun og derfra til Antiokia for at samle krigere og vende tilbage og komme kongen [Balduin d. 2. af Jerusalem] og de tilbageværende fanger til undsætning. På det tidspunkt var det Godfred,³³ som var øverstbefalende over de frankiske styrker, en modig og stor mand og en særdeles from kristen. Med utrættelig energi og anstrengelser beskyttede denne mand de frankiske områder, som omfattede Jerusalem, Antiokia og Edessa imod tyrkerne, idet han modigt forsvarede dem med alle midler til rådighed. Mens dette skete var den tyrkiske emir Balak i byen Aleppo. Da emiren hørte, at borgen Kharbed var blevet indtaget med list, skyndte han sig afsted med en ørns hurtighed, nåede borgen på femten dage og belejrede den voldsomt. Ved at bygge en katapult og ved at underminere borgmurene lykkedes det for Balak at ødelægge tårnet på den stærke borg og at sætte en skræk i livet på forsvarerne. På dette tidspunkt gik grev Galeran i stor frygt ud til Balak og overgav borgen Kharbed til emiren. Samme dag slagtede Balak alle fangerne, som talte omkring tres mennesker og firs smukke kvinder, som alle blev smidt ud fra borgens høje mure. Fuld af vrede lagde emiren igen kongen [af Jerusalem] Galeran og kongens nevø i lænker og smed dem i fængsel. I mellemtiden var Joscelin på vej til at hjælpe dem med sine krigere. Da han og Godfred imidlertid hørte om den nye situation mistede de håbet og vendte hjem igen

³³ Borgherren over Maraash og Edessa i 1122-1123

fulde af sorg. Så vendte de hjem til deres områder, mens kongen, Galeran og kongens nevø forblev i fangenskab.

5 [William af Tyrus:]

[...] Tyrus' indbyggere led nu hårdt af sult. Da de samledes på deres mødested, begyndte de at diskutere, hvordan de kunne gøre en ende på de problemer, de var i, idet de sagde, at det var bedre at overgive byen til fjenden og være i stand til at drage bort som frie mænd til andre byer, der tilhørte deres folk, end at sygne hen af sult og se deres koner og deres børn blive udslettet af hungersnød, ude af stand til at komme dem til undsætning. [...]

Efter megen diskussion blev begge parter omsider enige om, at byen skulle overgives til de kristne, idet der blev givet tilladelse til, at borgerne frit kunne drage bort med deres koner, børn og al deres rigdom.

Desuden, hvis nogle af borgerne foretrak at bo i byen, skulle deres ejendele og hjem bevares intakt, og der skulle gives dem en tilladelse til frit at blive.

Da folk og mænd fra de lavere klasser³⁴ indså, hvad der blev diskuteret blandt fyrsterne, modtog de beskeden om, at byen skulle overgives på disse vilkår – og at den ikke ville være til rådighed for dem, så de voldsomt kunne hæрге og plyndre den for bytte – dårligt, og de udtalte enstemmigt, at deres anstrengelser blev forrådt grundet militære nødvendigheder, og at de var rede til at erklære sig uenige med fyrsterne. Ikke desto mindre vandt den mere fornuftige indstilling blandt deres overordnede, og da byen blev overgivet, blev retten til at forlade den givet til borgerne, som det var blevet aftalt. [...]

Da borgerne i Tyrus, der var afkræftede grundet den lange belejring, kom ud, skyndte de sig hen til vores lejr for at søge lindring for deres udmattelse. [...] Tyrus' indbyggere kunne godt lide at se på belejringsmaskinerne, betragte belejringstårnenes højde, våbentyperne og lejrens placering.

De var endda ivrige efter at lære navnene på vores ledere at kende, og spurgte forsigtigt ind til hver en ting, så de ville være i stand til at skrive pålidelige og detaljerede historier til deres efterkommere.

På samme måde forundredes vores mænd, da de kom ind i byen, over dens forsvarsanordninger, bygningernes styrke, tårnenes højde, murenes massivitet, havnens fine fremtoning og de vanskelige adgangsveje [til byen]. De roste også borgernes udholdenhed, som var blevet plaget af så ekstrem en sult og kæmpet med en sådan hungersnød, og alligevel havde udskudt tidspunktet for overgivelsen i så lang tid. Da vores mænd indtog byen fandt man kun fem mål korn i den.

Og selvom de almindelige mennesker³⁵ først tog det hårdt, at byen skulle underlægges vor magt på disse vilkår, så begyndte de dog med tiden at være tilfredse. Deres kostbare gerning blev

---

³⁴ Dvs. de mindre velstillede grupper i belejringsstyrken.

³⁵ Se note 34

rost og de anså deres bedrift for værende vedvarende erindring værdig, hvilket var resultatet af deres egen indsats og bidrag.

- 5 J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene - Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

Heimskringla: Magnussønnernes saga: Oversat af M. Pihl efter A. Holtsmark o.a.: *Snorre Sturlason – Kongesagaer*, Oslo (1957), s. 608-615. Albert of Aachen: Oversat af M. Pihl efter S. B. Edington: *Historia Ierosolimitana – History of the Journey to Jerusalem*, Oxford 2007, s. 719-725. Matthias af Edessa: Oversat af M. Pihl efter *Armenia and the Crusades, tenth to Twelfth Centuries: The Chronicle of Matthew of Edessa*, translated by Ara Edmond Dostourian University Press of America, 1993. William af Tyrus: *Historia rerum in partibus transmarinis gestarum*. Her oversat af J. Rosenløv efter E. Hallam (red.): *Chronicles of the Crusades. Eye-Witness Accounts of the Wars between Christianity and Islam*. London (1989) s.111f.

10